

Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittämisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittämisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (U 44/2021 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Maija Leppä, oikeusministeriö
- käräjätuomari Karita Lassila, Helsingin kärjäoikeus
- asianajaja Anna-Maria Tamminen, Suomen Asianajajaliitto
- asiantuntija Juho Mäki-Lohiluoma, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- professori Ulla Liukkunen

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 16.7.2021 ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittämisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa. Ehdotuksen tavoitteena on, että Euroopan unioni liittyisi yleissopimukseen. Ehdotuksen tavoitteena on lisäksi, että unioni antaisi liittymisen yhteydessä yleissopimuksen mahdollistamat tarpeelliset selitykset (declarations).

Yleissopimus kuuluu Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Euroopan unionin jäsenvaltiona yleissopimus tulee Suomea sitovaksi, jos Euroopan unioni liittyy yleissopimukseen. Mitään erillistä päätöstä yleissopimuksen hyväksymisestä tai voimaansaattamisesta Suomessa ei siten tehdä.

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2021 vp

Ehdotusta ja yleissopimusta on kuvattu tarkemmin valtioneuvoston kirjelmässä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta EU:n liittymisestä 2 heinäkuuta 2019 hyväksytyyn yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.

Valtioneuvosto hyväksyy komission ehdottamien selitysten antamisen. Mikäli jäsenvaltiot esittäisivät neuvotteluissa muutoksia komission ehdottamiin selityksiin tai esittäisivät, että Euroopan unioni antaisi liittyessään muita yleissopimuksen mahdollistamia selityksiä, valtioneuvosto suhtautuu selitysten antamiseen joustavasti edellyttäen, että muutokset eivät merkittävästi kavena yleissopimuksen soveltamisalaa ja kokonaistavoitetta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission ehdotus koskee Euroopan unionin liittymistä Haagissa vuonna 2019 hyväksytyyn yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.

Yleissopimuksen tarkoituksena on luoda tehokas globaali järjestelmä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen ulkomaisten tuomioiden rajat ylittävää tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten ja siten lisätä oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Yleissopimuksessa määrätään yleissopimuksen edellytykset täyttävien ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä perusteista, joiden nojalla siitä voidaan kieltäytyä. Yleissopimusta sovelletaan siviili- tai kauppaoikeudellisiin asioihin. Sen soveltamisalaa on kuitenkin rajattu eikä sitä sovelleta esimerkiksi perheoikeudellisiin asioihin eikä immateriaalioikeuksiin. Toisaalta esimerkiksi työsopimukset ja kuluttajasopimukset kuuluvat sen soveltamisalaan. Yleissopimus ei ole vielä kansainvälisesti voimassa.

Lakivaliokunta suhtautuu ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan yleissopimukseen ja sen tavoitteisiin yleisesti ottaen myönteisesti. Yleissopimuksen aikaansaamista voidaan pitää merkittävänä, sillä nykyisin ei ole olemassa vastaavaa maailmanlaajuista oikeudellista kehikkoa ulkomaisten tuomioiden rajat ylittävistä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. Yleissopimuksen voidaan katsoa selkeyttävän oikeustilaa sekä parantavan oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta ja siten edistävän oikeuden saatavuutta.

Yleissopimusta sovellettaisiin EU:ssa ja siten myös Suomessa suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Tämä johtuu siitä, että EU:n liittymisen jälkeenkin EU:n jäsenvaltioiden välisissä suhteissa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä eli Bryssel Ia -asetusta. Yleissopimus ei vaikuta myöskään Luganon yleissopimuksen soveltamiseen, sillä aiempi sopimus saa yleissopimukseen nähden etusijan.

Muutos olisi Suomen kannalta merkittävä, sillä valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevin tavoin Suomessa ei ole yleistä kansallista lainsäädäntöä vieraassa valtiossa annetun siviilioikeuden

Valiokunnan lausunto LaVL 15/2021 vp

alaan kuuluvan tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, mistä seuraa, etteivät vieraassa valtiossa annetut tuomiot ole Suomessa täytäntöönpanokelpoisia eivätkä saa täällä oikeusvoimaa, ellei asiasta ole erikseen valtiosopimuksella sovittu. EU:n yleissopimukseen liittymisen myötä Suomessa annetut tuomiot tunnustettaisiin ja pantaisiin täytäntöön muissa sopimusvaltioissa ja muissa sopimusvaltioissa annetut tuomiot vastaavasti tunnustettaisiin ja pantaisiin täytäntöön Suomessa. Tämän voidaan katsoa olevan lähtökohtaisesti hyödyllistä sekä yksityishenkilöiden että kansainvälisesti toimivien yritysten kannalta.

Yleissopimuksen käytännön vaikutukset yrityksiin voivat kuitenkin saadun selvityksen mukaan olla maltilliset, sillä useat kansainväliset siviili- ja kauppaoikeudelliset riidat ratkaistaan välimiesmenettelyssä. Yleissopimuksen käytännön hyödyllisyyteen vaikuttaa luonnollisesti myös se, kuinka moni valtio siihen liittyy.

Edellä esitettyä ja saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta pitää komission ehdotusta EU:n liittymisestä edellä tarkoitettuun yleissopimukseen kannatettavana. Käytännön tulkinnan ja soveltamisen helpottamiseksi yleissopimuksesta olisi tarpeellista olla tulkinta- ja soveltamisohjeistusta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin huomioin.

Helsingissä 7.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Suldaan Said Ahmed vas
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Tuomas Kettunen kesk
varajäsen Jari Kinnunen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila